

Det kongelige justis og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

U.off § 13 offl.

Deres ref:

Vår ref:
201213167-16

Dato:
01.11.2012

INFOFLYT- UTVALGETS RAPPORT - HØRINGSSVAR FRA KRIMINALOMSORGEN REGION NORDØST

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 27.06.12, og INFOFLYT- utvalgets rapport av 15.05.12 som er lagt ved for høring.

Kriminalomsorgen region nordøst har i sakens anledning mottatt uttalelse fra Ullersmo fengsel, Ila fengsel - og forvaringsanstalt og Hedmark fengsel. Disse uttalelsene ligger vedlagt vårt høringssvar.

Kommentarer til utvalgets rapport:

6 Nærmere om regelverk knyttet til den registrertes rettigheter

6.2 Informasjonsplikt

Utvalget redegjør for at personopplysningsloven og politiregisterloven oppstiller forskjellige regelsett for om/når den enkelte skal informeres om at det behandles opplysninger om vedkommende.

Som det fremgår av høringsuttalelsene fra Ila og Ullersmo, har vi i Kriminalomsorgen region nordøst praktisert dette slik at innsatte og/eller hans advokatforbindelse, på direkte forespørsel, har fått opplyst om han er registrert i INFOFLYT- systemet. Informasjon ut over dette har blitt vurdert helt konkret i forbindelse med søknader om innsyn.

De to fengslene har ulikt syn på om innsatte skal informeres om han er registrert i INFOFLYT. Ila mener det er uheldig at de innsatte får opplyst at de er registrert i INFOFLYT, og viser til hvordan dette praktiseres i Sverige. Ullersmo mener at hovedregelen fortsatt bør være at den innsatte på forespørsel kan få opplyst om han er registrert i systemet, og at unntak fra hovedregelen bare gjøres i konkrete og enkeltvis unntakstilfeller.

Regionalt nivå ser begge enhetens argumenter; vi ser at slik informasjon ikke gis i Sverige og Danmark, og at unntakelse av å gi informasjonen til innsatte synes å være i tråd med politiets behov/ønske om at kriminalomsorgen behandler informasjon på en betryggende måte og holdes skjult, også for den innsatte, når det er nødvendig. I denne sammenheng viser vi også til at det ikke er mange innsatte som er registrert i INFOFLYT (utvalget opplyser at det per 01.01.11 var omlag 50 aktive saker. Det er for tiden 11 innsatte i region nordøst som er registrert), og slik er

det ment å være. INFOFLYT omfatter informasjonsutveksling om særlig alvorlige saker og med særlig høy risiko. Som Ila anfører kan gode grunner tale for at opplysninger om at disse få er registrert, ikke tilkommer den registrerte. Behovet for dette må avklares nøye og må ses opp mot om vi skal ha et regelverk/system som representerer et inngrep i den innsattes personvern.

Jo strengere (mer inngripende) bestemmelser vedrørende kunnskap om registrering og innsyn i opplysningene er, desto strengere krav bør det stilles til utformingen av regelverket av INFOFLYT. Herunder må det være klare regler for selve registreringen og gode prosedyrer for videre oppfølging, inkludert jevnlig evalueringer, innhenting/oversendelse av oppdateringer, sletting osv.

For det tilfelle at innsatte skal få vite at han er registrert, må det avklares om det er tilstrekkelig å informere den innsatte som selv aktivt ønsker å vite om han er registrert, eller om alle innsatte som registreres automatisk skal opplyses om dette, for eksempel i brev form.

Regionkontor nordøst anbefaler ikke en løsning som innebærer automatisk orientering.

For det motsatte, at innsatte ikke skal vite om han er registrert, bes det om en avklaring på hvordan kriminalomsorgen skal forholde seg til (besvare) forespørsel fra innsatte som ønsker å vite om de er registrert eller ikke.

Det er således ønskelig at det bringes på det rene hvilket sett av regler, personopplysningslovens og politiregisterlovens, som kommer til anvendelse, samt klart uttales hvordan man skal forholde seg vedrørende dette.

For øvrig er regionkontoret enig med Ila fengsel og forvaringsanstalt i at innsattes begjæringer om innsyn kan være utfordrende å vurdere, samt vanskelig å begrunne hvilke opplysninger vedkommende skal få se og hvilke som skal unntas/sladdes.

I denne sammenheng viser vi til pkt 8.2 om saksbehandling og samarbeid, hvor det anføres at innsynsbegjæringer i opplysninger gitt til kriminalomsorgen av politiet, først forelegges for politiet, jfr. forslaget til forskrift i § 5. Det vil avhjelpe ovennevnte vanskeligheter, ivareta hensynet til kildebeskyttelse og kriminalitetsbekjempelse, samt gi politiet økt tiltro til at opplysningene blir håndtert på en god måte av kriminalomsorgen. Dette vil kunne bidra til at kriminalomsorgen får informasjon fra politiet som er viktig for ivaretagelsen av den generelle sikkerheten i fengslene; noe som nettopp er en del av formålet med å utveksle beskyttelsesverdig informasjon mellom politiet og kriminalomsorgen.

I INFOFLYT- mappen registrert på den enkelte innsatt, kan det finnes informasjon utarbeidet av forskjellige enheter og nivåer innad i kriminalomsorgen, og fra forskjellige regioner. I løpet av straffegjennomføringen overføres innsatte mellom fengsler og regioner. Det hadde vært fordelaktig å få avklart hvorvidt også slike opplysningene skal forelegges den som har utarbeidet dokumentet i forbindelse med innsynsbegjæringer.

8 Krav som bør stilles til INFOFLYT

8.1 INFOFLYT må forankres i en klart hjemmelsgrunnlag

Utvalget viser til at det synes å være uenighet om grensegangen mellom politioppgaver og kriminalomsorgens oppgaver og i hvilken grad kriminalomsorgen aktivt kan forebygge straffbare handlinger og grensen opp mot etterretning. Det vises også til usikkerhet i etaten om hvor langt kriminalomsorgens adgang til å behandle personopplysninger om innsatte og tredjepersoner med tilknytning til disse, for å forebygge kriminalitet, strekker seg. En gjennomgang av aktuelt regelverk gir heller ikke noe entydig svar på dette, og utvalget etterspør derfor et nytt regelverk som klargjør i hvilken utstrekning kriminalomsorgen skal forebygge straffbare handlinger.

Det vises i denne sammenheng til Ullersmo fengsels uttalelse, hvor det følger at kriminalomsorgen i form av sin virksomhet har ”fersk” informasjon om innsatte, herunder

informasjon som fremkommer ved telefonavlytting, brevskrivning, hva som sies under besøk, hvem innsatte får besøk av, hvem innsatte går sammen med i luftegården, trener med osv. Det må antas at dette vil kunne være interessante opplysninger for politiet i dets arbeid. Dette er rene faktaopplysninger som kan behandles og vurderes som det. Imidlertid vil fengslene også kunne ha informasjon av mindre faktabasert art, herunder oppfatning om hvilke innsatte som ønsker å slutte med kriminalitet, og hvilke innsatte som ønsker å opprettholde kriminaliteten og hvilke som vil ha den som "levebrød" eller lignende. Denne type "informasjon" er vanskeligere å håndtere på en systematisk betryggende måte og krever klare føringer og retningslinjer for praktiseringen.

Regionalt nivå er dog enig med Ullersmo fengsel i at dette er opplysninger som politiet bør få kjennskap til. Vi er også enig med utvalget i at det er behov for et nytt regelverk som klargjør kriminalomsorgens rolle i så måte, og grensene i denne sammenheng.

Vi ser helt klart at grensedragningen mot at kriminalomsorgen på denne måten "samler" informasjon, som muligens kan komme til nytte, kan være vanskelig trekke.

I lovens nye formålsbestemmelse, § 4c, er ordet "forebygging", som ble brukt i lovforarbeidet, tatt ut og erstattet med "motvirke" i den endelige lovteksten. Regionen er enig med utvalget i at "motvirke" synes å omfatte det å forhindre kriminalitet i fengslet og bidra til rehabilitering, noe som skiller seg fra det å etterforske, forebygge og hindre straffbare handlinger - som er politioppgaver. Regionen mener det også skal være et klart skille mellom oppgavene i så måte, og at etterforskning og etterretning helt klart er politiets oppgave.

Skillet er imidlertid vanskelig å trekke i praksis. I denne sammenheng viser vi til utvalgets § 4f, hvorav det følger at "*Kriminalomsorgen kan behandle personopplysninger i INFOFLYT for å forebygge, forhindre og bekjempe alvorlig kriminalitet*".

Dette bidrar etter vår mening til å komplisere bildet ytterligere. Et nytt regelverk bør klargjøre i hvilken utstrekning kriminalomsorgen skal forebygge straffbare handlinger og grensene for hva som er å anse som etterforskning må trekkes tydeligere opp. Etter vårt syn bør etterforskning med dette formålet for øyet utføres av politiet, ikke av kriminalomsorgen.

Det ovenstående bør etter fengselets oppfatning også gjelde informasjon som fengselsansatte får om "tredjeperson" for å forebygge kriminelle handlinger, eller opplysninger som kan bidra til å oppklare en kriminell handling. Informasjon om dette må kunne gis til politiet. Dersom det har betydning for kriminalomsorgen, bør det også kunne oppbevares opplysninger om dette i INFOFLYT-systemet.

8.1.8 Lovhjemmelen bør tilpasses politiregisterloven

Kriminalomsorgen region nordøst er enig med utvalget i at det er hensiktsmessig å anvende personvernreglene i politiregisterloven ved behandling av personopplysninger i INFOFLYT. Vi viser til utvalgets begrunnelse i denne sammenheng.

For øvrig tiltrer vi mindretallets syn om at det er mest fornuftig å innarbeide de aktuelle bestemmelsene i politiregisterloven i den nye forskriften til INFOFLYT, fremfor å gi disse tilsvarende anvendelse ved en enkel henvisning til denne. Vi bemerker at også Ila og Ullersmo mener at bestemmelsene bør innarbeides i forskriften. Lovens og de øvrige bestemmelsene tilgjengelighet er i seg selv av betydning.

8.2.1 Kompetanse, tillitt og samarbeidsfora

Utvalget foreslår å ta bort regionenes rolle i konkrete saker dersom de ikke har beslutningsmyndighet som førsteinstans. Både Ullersmo og Ila tiltrer dette.

Region nordøst er enig i at det er fordelaktig å ha et system hvor det kun gis tilgang til beskyttelsesverdig materiale til de som har behov for det.

Regionkontoret mener imidlertid at den rolle regionalt nivå gjennomgående har i disse sakene er viktig. Og det uavhengig av innsattes domslengde. For det første bør disse sakene følge etatsnivåene. For det andre har regionalt nivå god kunnskap om de enkelte fengslene og en total oversikt over fangesammensetning i regionen. Vi bør derfor også ha kjennskap til hva som skjer med INFOFLYT- innsatte av alle kategorier.

Den funksjonen regionene har hatt, og som nå ønskes fjernet, har videre vært en sikkerhetsventil for at saksbehandlingen i disse sakene har blitt fulgt. Regionalt nivå kjenner for eksempel til at innsatte registrert i dette systemet har fått innvilget endringer i soningen uten at det har blitt foretatt sjekk opp mot INFOFLYT.

For det tilfellet at regionens rolle nå blir fjernet, forsvinner også juridisk kompetanse som etterspørres i saksbehandlingen av disse sakene.

Flagget i KOMPIS

For det tilfelle at flagget i KOMPIS fjernes, må det opprettes et system som sikrer at informasjonen kommer videre og er kjent for de autoriserte.

Dette henger for øvrig sammen med informasjonsplikten i punkt 6.2. Dersom det innføres en ordning som medfører at innsatte ikke skal vite om han er registrert i KOMPIS, må selvsagt flagget fjernes og et annet system for "å merke" saken/innsatte etableres.

Regionkontoret har ikke forslag til løsninger som ivaretar disse hensyn på en like betryggende, men mindre synlig, måte enn det "røde flagget".

Avslutningsvis

INFOFLYT- systemet skal i henhold til rundskriv G3/2005 og KSF 2/2005 benyttes for utveksling av informasjon mellom politiet/påtalemyndigheten og kriminalomsorgen i særlig alvorlige saker og med høy risiko.

Systemet innebærer at det kan treffes inngripende tiltak for den enkelte innsatte i forbindelse med straffegjennomføringen og behandlingen av opplysningene i INFOFLYT som representerer et inngrep i den innsattes personvern

Kriminalomsorgen region nordøst er på denne bakgrunn helt enig med utvalget i at hjemmelen for INFOFLYT må være klar og tilgjengelig. Videre mener vi at det må bringes klarhet i hvordan innhentet informasjon skal brukes og håndteres av kriminalomsorgen, i hvilken grad kriminalomsorgen på egen hånd (ved etterforskning) skal skaffe til veie opplysninger, og at det må foreligge klare, omforente regler for innsattes krav om innsyn og begrensinger i denne.

Måten man håndterer INFOFLYT på må være profesjonell (robust), klar, tilgjengelig og mest mulig felles, slik at det ikke oppstår usikkerhet eller ulike måter å gjøre dette på innad i kriminalomsorgen (eller at de ulike måtene får fortsette), og derigjennom at politiet kan ha tiltro til at informasjonen blir håndtert på en god og betryggende måte.

Dette fordrer opplæring og regelmessig oppdatering for de ansatte som er autorisert.

Med hilsen

Oven Egeland
Underdirektør

Monica Slaatsveen
Monica Slaatsveen
Rådgiver